

Møte onsdag den 3. desember 2008 kl. 18

President: Berit Brørby

Dagsorden (nr. 10):

1. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i personopplysningsloven mv. (forskriftshjemmel, overtredelsesgebyr og innkreving av tvangsmulkt) (Innst. O. nr. 16 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 71 (2007–2008))
2. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i arveloven mv. (arv og uskifte for samboere) (Innst. O. nr. 14 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 73 (2007–2008))
3. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i aksjelova og allmennaksjelova (Innst. O. nr. 5 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 78 (2007–2008))
4. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endring av straffeloven 1902 mv. (straffebud mot oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger) (Innst. O. nr. 15 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 79 (2007–2008))
5. Referat

Sak nr. 1 [18:00:46]

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i personopplysningsloven mv. (forskriftshjemmel, overtredelsesgebyr og innkreving av tvangsmulkt) (Innst. O. nr. 16 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 71 (2007–2008))

Thomas Breen (A) [18:01:18] (ordfører for saken): Det lovforslaget som er framlagt her, og som vi skal behandle nå, handler i bunn og grunn om å gjøre personopplysningsloven mer effektiv for å håndheve dens intensjoner med ny teknologi.

Lovforslaget er tredelt, og den første delen handler om en hjemmel til å utarbeide forskrifter, slik at man kan ivareta intensjonen i loven.

Det som er foranledningen til denne runden nå, er arbeidsgivers og arbeidstakers rettigheter og plikter i forhold til e-postkassen.

I proposisjonen har departementet gått langt i å skissere hvordan forskriften blir seende ut. Komiteen er tilfreds med det signalet som ligger i proposisjonen, og det støttes av samtlige partier i komiteen.

Den andre delen i lovforslaget handler om å gi Datatilsynet mulighet til å utstede overtredelsesgebyr, slik at Datatilsynet kan være mer effektivt i forhold til dem som bryter personopplysningslovens intensjoner.

Den tredje delen handler om å gi Statens innkrevingssentral en særnamnsmyndighet, slik at de kan inndrive bl.a. overtredelsesgebyr, utstedt av Datatilsynet.

Komiteen er i hovedsak helt enig i forslaget intensjoner. Den eneste lille differansen er at Fremskrittspartiet ønsker at dette skal ligge i arbeidsmiljøloven, mens de andre partiene vil ha en henvisningsbestemmelse i arbeidsmiljøloven som peker på personopplysningsloven.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:03:14]: La meg aller først få takke saksordføreren for en fremragende gjennomgang av saken. Jeg skal ikke dra denne saken spesielt langt; jeg skal bare si at vi er helt enig i intensjonen, men vi mener altså at den lovgivningen burde vært linket til arbeidsmiljøloven. Vi mener det hadde vært mer korrekt, noe som også flere av høringsinstansene påpeker.

I tillegg til dette ønsker vi at man legger til rette for bedre informasjon om de rettighetene arbeidstakerne har i denne type saker. Vi fremmer også et forslag hvor vi oppfordrer Regjeringen til å komme tilbake til Stortinget med et forslag.

Jeg tar med dette opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Alvhild Hedstein (V) [18:04:05]: Siden Venstre ikke sitter i komiteen, har også jeg lyst til å uttrykke glede over at vi nå endelig får en hjemmel til å regulere arbeidsgivers mulighet til innsyn i ansattes e-post. For Venstre er et sterkt personvern avgjørende for den enkeltes frihet og for demokratiet, og det er derfor svært uheldig når det oppstår et slikt rettsomt rom med fare for at personvernet på arbeidsplassen uthules. Vi er derfor helt enig i at hjemmelen bør plasseres i personopplysningsloven som nettopp har til formål å presisere hvordan personopplysning kan behandles. De siste årene har Datatilsynet fått ganske mange henvendelser fra ansatte som føler seg overvåket ved at arbeidsgiver har lest e-posten deres, og det kan skape ubehag på en arbeidsplass.

Vi er derfor enig med Fremskrittspartiet i at det er behov for bedre informasjon om hvilke rettigheter arbeidstakere har, samt god informasjon om hvor arbeidstakere kan henvende seg når de føler seg uberettiget overvåket på arbeidsplassen. Venstre kommer derfor til å støtte Fremskrittspartiets forslag, nr. 2, når det kommer til behandling her i Stortinget.

Arbeids- og inkluderingsministeren har tidligere i høst sagt at departementet jobber med å gi Arbeidstilsynet mulighet til å kunne gripe inn i slike saker med de virkemidler arbeidsmiljøloven gir anledning til, f.eks. gjennom pålegg eller tvangsmulkt. Venstre håper derfor at Regjeringen så snart som mulig kommer tilbake til Stortinget med endringer som gjør at ansattes rettigheter blir tilstrekkelig ivarettatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 145)

Sak nr. 2 [18:05:39]

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i arveloven mv. (arv og uskifte for samboere) (Innst. O. nr. 14 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 73 (2007–2008))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingrid Heggø (A) [18:06:24] (ordfører for saka): Det er stadig fleire som vel sambuarskap framfor ekteskap, og det vert stadig fleire eldre sambuarar i Noreg. Ved å innføre arverett samt rett til uskifte for sambuarar på visse vilkår, vil, etter komiteen si mening, den norske arvelova verta både moderne og framtidsretta.

I dag har sambuarar ingen rett til å arva kvarandre i kraft av lova. Ein må skriva testament. Har sambuara- ne livsarvingar, er to tredjedelar av formuen pliktdelsarv for livsarvingane. Sambuarar utan born kan fritt disponera til fordel for kvarandre via testament i dag. Denne lovendinga endrar ikkje på dette.

Lovendinga inneheld for det første at sambuarar med felles born i krav av lova skal ha rett til å arva kvarandre direkte med inntil 4 G. Men det er ikkje tale om full likehandsaming for ektefellar og sambuarar vedrørende arverett.

Felles born vil seia at ein har, har hatt eller ventar born med sambuar. Heretter kallar eg dette berre for felles born.

Komiteen har ikkje samla syn på beløpsgrense og fordeling mellom sambuar og livsarvingar. Fleirtalet i komiteen, alle unnateke Framstegspartiet, går inn for at arv etter lova skal vera avgrensa til fire gonger grunnbeløpet, og at den lovbestemte arva skal gå framfor livsarvingane sin pliktdelsarv der buet ikkje er stort nok til å dekkja begge delar. Framstegspartiet går inn for at dersom arven er under 8 G, skal sambuar berre ha rett til halvparten av arven. Den andre halvparten skal delast likt mellom livsarvingane.

Det er komplisert og vanskeleg å finna det rette forholdet mellom ein attlevandes rett til arv og særskilte livsarvingars arverett. Dei økonomiske rammene og oppfatninga av rettfærd vil variera frå familie til familie. Ved fortrinn for sambuar vil det i små bu, under 4 G, innebera at borna ikkje mottek arv frå mor eller far, og dei har heller ikkje rett til avdødes personlege gjenstandar, ting kan ha stor affeksjonsverdi for borna. Når sambuar arvar alt, følast nok det meir urett for særkullsborn enn for fellesborn. Fellesborn har som regel ein interessefellesskap med sin attlevande mor eller far.

Ein kan sikra at gjenstandar med stor affeksjonsverdi og liknande kjem til særkullsborn via testament eller tolking av testament. Ein kan også velja å sjå bort frå arv til sambuar via testament. Kravet er at sambuar skal vera

kjent med dette. Ved ekteskap kan ein ikkje avvika denne fortrinnsretten til ektefelle på 4 G.

Lovendinga vil òg gjelda for sambuarar som ikkje har felles born, men som har vore sambuarar i fem år eller meir. Då er ein avhengig av testament. Denne problemstillinga gjeld også dersom ein har inngått nytt ekteskap, men som sagt: Der kan ein ikkje avvika ektefellearva på 4 G ved testament, slik som for sambuarar.

Fleirtalet har merka seg at Regjeringa signaliserer at i samband med oppfølginga av Skiftelovutvalets innstilling, vil ein koma attende til beløpsgrensa. Ein legg til grunn at både ekteskap og sambuarskap vert drøfta der, og også forskjellige fordelingsmetodar for små bu.

Framlegget frå Framstegspartiet har ikkje vore korkje til utgreiing eller på høyring. Det vil medføra at alle borna ikkje arvar likt etter lova. Det er avhengig av om arv skjer etter ekteskap eller sambuarskap. For å bøta på dette foreslår Framstegspartiet sant nok at det også skal vurderast å endra lova for ektefellar, slik av livsarvingar etter avdøde får lik rett til arv som attlevande ektefelle.

Manglande konsekvensutgreiing og manglande høyring vil framleis vera der, sjølv om ein foreslår å endra også reglane for ekteskap. Endringane vil dessutan gjelda langt fleire. Det er heller ikkje beløpsavgrensing på delingsframlegget. Det verkar noko panikkaktig og lettvint når Framstegspartiet her meiner seg best skikka til å konkludera med meir rettfærdige grenser og delingsmodellar – og det heilt utan konsekvensutgreiing og høyringar.

Det andre store grepet som vert gjort i arvelova, er retten for sambuarar til å sitja i uskifta bu. Også her er retten bunden opp mot felles born. Uskifteretten omfattar felles bustad, innbu, bil og fritidseigedom med innbu som har vore til felles bruk for sambuara- ne. Samtidig vert det innført arv av all gjeld for sambuarar. Retten til å sitja i uskifte dersom ein har særkullsborn, vil for sambuarar verta som for ektefellar, nemleg avhengig av samtykke frå særkullsborna.

Rett til å sitja i uskifte gjev også rett til innsyn i den avdødes økonomi, elles ville det ha vore umogleg å seia ja eller nei til uskifte eller arv.

Eg sa faktisk feil då eg sa at det ikkje var beløpsavgrensing, for det er ei beløpsavgrensing på inntil 8 G, så det tek eg tilbake.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:11:17]: La meg også her takke saksordføreren for en grundig gjennomgang av saken. Jeg tillater meg å si som Vidar Karlsen ville ha sagt det: Fremskrittspartiet er enig i behovet for endringer i arveloven og kan således slutte seg til mye av det Regjeringen foreslår.

I dagens samfunn lever ca. 25 pst. av norske par i samboerskap. Dette er et mye større antall enn det som var tilfellet på 1970-tallet, da arveloven ble innført. Dette er grunnen til at vi ser behov for endringer som i større grad tar inn over seg etterlattes situasjon i de tilfeller der en samboer går bort. Reglene som har virket til nå, har ikke tatt hensyn til samboere i slike situasjoner. Arveloven må til en viss grad følge med på samfunnsutviklingen. Det er derfor behov for noen av de endringene som blir presentert her.

Fremskrittspartiet er imidlertid bekymret for særkullsbarns situasjon dersom de foreslåtte reglene blir innført. Med Regjeringens forslag vil barn avdøde hadde fra tidligere forhold – det være seg ekteskap eller tidligere samboerskap – bli arveløse etter den ene forelderen dersom boet ikke har større verdier enn 4 G. Samboeren vil i disse tilfellene sitte igjen med alt. Fellesbarn avdøde hadde med siste samboer, vil fortsatt bli tilgodesett i form av arv etter lengstlevende forelder. Dette er en skjevfordeling som vi finner det vanskelig å være med på. Det er også grunnen til at vi har foreslått en alternativ utforming av de nye reglene, som vi mener sikrer en mer rettferdig fordeling av arven i de minste boene, og som sikrer særkullsbarn arv, også der det ikke er så mye til fordeling.

Vi innser at denne problemstillingen gjør seg gjeldende for særkullsbarn der avdøde har inngått nytt ekteskap. Den nye ektefellen vil også her få alt etter avdøde dersom boet ikke inneholder mer enn 4 G.

Vi er enig med Regjeringen i at arven ikke skal falle ulikt ut, alt etter hvilken samlivsform foreldrene har valgt. Derfor har vi bedt Regjeringen se på denne problemstillingen og vurdere om ikke tiden er moden for å gjøre endringer også på dette området.

Så vil jeg bare si at jeg er enig i det saksordføreren sa. Dette er ikke enkelt. Det leser jeg også ut fra det svarbrevet statsråden sendte til komiteen. Men likevel har det vært Fremskrittspartiets ambisjon på en bedre måte å søke å ivareta særkullsbarn i bo som har en begrenset – skal vi kalle det – økonomisk verdi. Det har vært intensjonen vår. Så kan man selvfølgelig diskutere om vi treffer for godt eller for dårlig. Det oppfatter jeg at saksordføreren hadde synspunkter på. Intensjonen vår har iallfall vært å ta bedre vare på særkullsbarn enn det vi oppfatter at Regjeringens forslag gjør.

Så tar jeg selvfølgelig opp de forslagene vi har.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Akhtar Chaudhry (SV) [18:14:13]: En stor del av Norges befolkning har valgt å leve sammen i parforhold uten å gifte seg. En del av disse forholdene er kortvarige forhold, men mange er stabile ekteskapslignende forhold. I mange tilfeller har samboerne felles barn.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at forholdet mellom samboerskap og ekteskap er om lag en av fire. De anslår at det totale antall samboere i 2007 var om lag 600 000, dvs. 300 000 samboerpar. Ved årsskiftet hadde vel 17 pst. av de hjemmeboende barna samboende foreldre.

I dag har samboere få rettigheter til arv når den ene dør. Samboere har i dag ingen arverettigheter dersom de ikke har skrevet testament, og de har ikke rett til å sitte i uskiftet bo. De kan opprette gjensidig testament, men bare for den delen som ikke omfatter pliktdelsarv. At man formelt og i praksis har hatt felles økonomi, har ingen betydning. Konsekvensen er at den som mister sin samboer, i verste fall ikke mottar arv overhodet og heller ikke kan sitte med det som tidligere var samboernes felles hus. Dagens regler fører i verste fall til en svekket økonomi og en

stor ekstrabelastning i det som allerede i utgangspunktet er en vanskelig situasjon – når man mister en som man er glad i og deler livet med. Endringene i arveloven som vi behandler i dag, gir samboere nye og bedre rettigheter.

SV har lenge vært opptatt av at lovverket skal være tilpasset de nye familiestrukturene. Vi har fremmet flere forslag til nytt regelverk for å sikre at samboere som lever i ekteskapslignende forhold, sikres gode rettigheter. Vi er veldig fornøyd med at denne regjeringen tar samboeres rettigheter på alvor. Tidligere i regjeringsperioden er det også vedtatt endringer som innebærer at samboere likestilles med ektefeller når det gjelder dokumentavgift ved salg av bolig til hverandre og i forbindelse med arveoppgjør – en endring som er av stor økonomisk betydning for mange.

Regjeringens forslag som vi diskuterer i dag, vil gi samboere rett til arv og mulighet til å sitte i uskiftet bo på visse vilkår. Muligheten for samboere som har, har hatt eller venter barn, til å sitte i uskiftet bo vil for mange være avgjørende for fortsatt å kunne bli boende i felles bolig. Det betyr at man kan utsette arveoppjøret når samboeren dør, slik at den gjenlevende samboeren får sitte med eiendelene som har vært til felles bruk, som f.eks. bolig og bil.

Samboere har i dag begrenset mulighet til å sikre hverandre gjennom testament siden barnas arverett setter grenser for dette. For samboere med felles barn vil de nye reglene innebære at de har rett til arv etter hverandre i kraft av loven. For samboere som ikke har barn, men som har vært samboere i minst de siste fem årene, har gjenlevende samboer rett til arv dersom det er fastsatt i testament.

SV er enig i at det er naturlig å ta utgangspunkt i minstearven til ektefeller, slik at en samboer gis rett til en arv på inntil 4 G, dvs. om lag 280 000 kr.

En har mer enn nok å tenke på dersom samboeren faller fra, om man ikke i tillegg skal få problemer med arv. Gjennom disse lovendringene sikrer vi at gjenlevende samboer materielt sett kan opprettholde tilnærmet samme liv som før.

Statsråd Knut Storberget [18:18:33]: Det er historisk sus over dette lovforslaget, ikke bare fordi det gir samboere rettigheter som samboere ikke har hatt, men også i et internasjonalt perspektiv.

Jeg mener at de endringene som nå foretas i arveloven, og som Odelstinget behandler i dag, innebærer en betydelig styrking av gjenlevende samboers stilling der parett har felles barn. Retten til uskifte som foreslås, går langt, men etter mitt skjønn passe langt. Gjenlevende kan etter lovforslaget sitte i uskifte med hus, hytte, innbo og bil – for å nevne det viktigste. Arveretten går ikke så langt, som nevnt, men også her mener jeg at vi har funnet et godt balansepunkt ved arven på fire ganger grunnbeløpet.

Om forslaget vedtas, vil vi bli først i Norden til å gi et slikt arverettslig vern for gjenlevende samboer. Men ikke bare det – så langt vi har klart å bringe på det rene, blir vi også først i Europa. Vi er for øvrig heller ikke kjent med lovgivning ellers i verden som går lenger i å verne gjenlevende samboer. Disse lovendringene kommer ganske sikkert til å bli sett og vurdert ellers i verden.

Det kan kanskje hevdes at vi kunne ha gjort dette før,

men denne saken har trengt modning, og vi får stadig flere samboere. Dette lovforslaget innebærer derfor et langt skritt, og som nevnt er vi tidlig ute. Jeg er særlig fornøyd med at jeg tror at vi har funnet et godt balansepunkt i dette forslaget som nå er lagt fram. Det gleder meg derfor at store deler av komiteen følger forslaget helt ut.

Forslaget omfatter ikke alle samboerforhold. Det er de typiske kjernefamiliesamboerne med felles barn som først og fremst vernes av forslaget. Etter mitt syn er det de samboerne som lever stabilt sammen, har felles barn og fortsatt er samboere når den ene faller fra, som bør gis arverettigheter i forhold til hverandre. Samboere som ikke har felles barn, er en mindre homogen gruppe. For disse samboerne kan det ikke uten videre legges til grunn at de normalt vil ønske arverettigheter i forhold til hverandre. Særlig gjelder dette hvis den ene eller begge har særkullsbarn. I forbindelse med høringa av lovforslaget fikk Justisdepartementet flere henvendelser fra privatpersoner som var opptatt av at det ikke må komme regler som gir samboeren rett til arv på bekostning av særkullsbarna. Forslaget om at samboere som ikke har felles barn, men som har bodd sammen i minst fem år, til en viss grad uhindret av pliktdelelsen, kan bestemme i testament at samboeren skal ha rett til arv, gir etter mitt syn en hensiktsmessig fleksibilitet på dette området. Det blir opp til en sjøl å bestemme at samboeren skal gis arv, men testasjonsretten gjelder bare opp til fire ganger grunnbeløpet hvis man har særkullsbarn.

Et viktig element ved lovforslaget er at både når det gjelder retten til arv og retten til å sitte i uskifte, kan man fastsette i testament at den andre samboeren ikke skal ha slike rettigheter. Men samboeren må varsles om en slik testamentbestemmelse.

Forslaget bygger etter dette på en grunnleggende valgfrihet for samboere. Samboerskap og ekteskap er ikke det samme, og det skal ikke være det samme. Av den grunn er det viktig at samboere gis adgang til å velge om lovens regler om arv skal gjelde for dem eller ikke. Dette trekket ved lovforslaget innebærer etter min mening at samboerskapets egenart ivaretas på en god måte.

Så legger jeg merke til at komiteens mindretall er opptatt av særkullsbarnas stilling i små bo under 4 G, der vi for ektefeller har, og nå for samboere foreslår, regler som prioriterer gjenlevende samlivspartner. Jeg innrømmer at disse reglene i små bo kan gjøre barna arveløse om ikke den gjenlevende til slutt foretar en fordeling til begge livsarvinger. Det har imidlertid vært en grunnleggende tanke i den vestlige verden at det i et moderne samfunn er behov for å styrke den gjenlevendes stilling på bekostning av barnas arverett. Dette har bakgrunn i at det ikke lenger er slik at en gjenlevende ektefelle eller samboer kan forvente – eller ønske – at barna forsørger ham eller henne. Og for å unngå at det behovet oppstår, bør den gjenlevende få beholde deler av de «fellesmidlene» paret har spart opp gjennom samlivet. Vurderingen har vært at i bo som utgjør mindre enn 4 G, er ressursene dessuten så små at det er lite å dele på.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 146)

Sak nr. 3 [18:22:59]

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i ak-sjelova og allmennaksjelova (Innst. O. nr. 5 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 78 (2007–2008))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 148)

Sak nr. 4 [18:23:12]

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endring av straffeloven 1902 mv. (straffebud mot oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger) (Innst. O. nr. 15 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 79 (2007–2008))

Anne Marit Bjørnflaten (A) [18:23:53]: (komiteens leder og ordfører for saken): Tidligere i år vedtok Stortinget i forbindelse med behandlingen av den nye straffeloven en egen bestemmelse om oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorisme. Denne bestemmelsen kan imidlertid ikke tre i kraft før den nye straffeloven trer i kraft, og derfor er det viktig å få på plass en tilsvarende bestemmelse i dagens straffelov, slik at lovforbudet kan ta til å gjelde snarest mulig.

Hvorfor er det viktig? De senere år har PST ved flere anledninger uttalt at det pågår aktive vervingsforsøk i Norge. Hensikten skal være å få med ungdom på terrorangrep i utlandet. Ifølge Dagbladet skal også norske statsborgere – med etnisk pakistansk bakgrunn – ha vært på treningsleir hos en islamistisk organisasjon med direkte tilknytning til terroristnettverket Al Qaida.

Disse tilfellene viser at det er behov for et tydelig lovverk for å forebygge og forhindre terrorangrep og -virksomhet. I norsk strafferettstradisjon har man vært varsom med å gjøre forberedelseshandlinger straffbare, men de utfordringene også Norge stilles overfor, viser at det er nødvendig. I sin høringsuttalelse i forbindelse med dette forslaget i straffeloven av 2005, skriver PST følgende:

«Det er nødvendig å se dette i et internasjonalt perspektiv. Da øvrige europeiske nasjoner har kriminalisert denne type handlinger betyr det at også Norge i nødvendig utstrekning vil måtte følge de øvrige europeiske nasjonene, for ikke å risikere å bli et fristed for denne type alvorlig kriminalitet.»

Med et vedtak i denne saken kan Norge nå snarest ratifisere europarådskonvensjonen 16. mai 2005 om terrorisme, og vi kan altså gjøre det uavhengig av å måtte vente på at den nye straffeloven skal tre i kraft. Forslaget gir oss samme strafferettslige vern mot terrorisme som den nye straffeloven gir.

Oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger vil i stor grad også bli rammet av gjeldende straffelov av 1902. De nye bestemmelsene vil imidlertid nå bli samlet i en paragraf, og de vil også favne noe videre enn dagens bestemmelser. Det vil ikke lenger stilles like

strengt krav til tilknytning til konkrete terrorhandlinger, og medvirkning til oppfordring, rekruttering og opplæring gjøres straffbart. I tillegg vil det framgå uttrykkelig i det nye straffebudet at et budskap er framsatt offentlig når det er framsatt på en måte som gjør det egnet til å nå et større antall personer. Det innebærer at et budskap om terror som er framsatt over Internett, radio og tv er straffbart.

Jeg er glad for at komiteen enstemmig har sluttet seg til forslaget. Vi støtter også endringen i politiloven, som vil klargjøre at forebygging og skjult etterforskning av dette straffebudet hører inn under ansvarsområdet til PST.

Fremskrittspartiet har fremmet et eget forslag om evaluering av straffebestemmelsene om terrorvirksomhet, for å avklare om disse bestemmelsene har virket etter hensikten. Flertallet i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet og SV, har ikke støttet dette. Skal det ha en hensikt å evaluere bestemte lovbestemmelser, må disse bestemmelsene både ha virket en viss tid og ikke minst ha vært anvendt i nok saker. Vi anser at dette ikke er tilfellet i dag, men jeg forutsetter at Justisdepartementet løpende følger utviklingen og fremmer forslag til nye bestemmelser eller endringer i lovverket dersom det er behov for det.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:27:33]: Jeg må vel følge tradisjonen, og takker saksordføreren for en strålende gjennomgang av saken. Og igjen: Det er altså ingen uenighet i komiteen. Fremskrittspartiet skal selvfølgelig slutte seg til det forslaget som foreligger, som gjør at man framskynder en iverksettelse. Det finner vi helt naturlig.

Samtidig hadde vi kanskje håpet at vi ville få med oss komiteen på å foreta en evaluering av dette. For det er jo et faktum at noen av lovbestemmelsene om terror ble vedtatt høsten 2001, hvis jeg ikke husker helt feil – selv om det har vært en utvikling også der etter hvert. Og jeg har iallfall så langt oppfattet justisministeren slik at det er viktig at de lovene man har, er funksjonelle, og at de virker etter hensikten, for å ha et lovverk som ikke er funksjonelt, er ingen av oss tjent med. Men det kan selvfølgelig være sånn, og jeg har respekt for det, at Regjeringen ønsker mer erfaring, et større grunnlag, før man tar stilling til om lovbestemmelsene er godt nok utformet eller ikke. På samme tid er det et lite paradoks, for det siste vi egentlig ønsker oss, er vel at disse lovparagrafene kommer til anvendelse. Det beste ville være hvis vi slapp å bruke dem i det hele tatt. Men ok, jeg tar til etterretning at man ønsker et større erfaringsgrunnlag først.

Da regner jeg forslaget mitt som løftet på bordet. Jeg har også forstått det slik at Høyre har tenkt å støtte det i kveld.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Hans Olav Syversen (KrF) [18:29:07]: Kristelig Folkeparti støtter innstillingen. Min beveggrunn til å ta ordet er forslaget fra Fremskrittspartiet, som lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av neste stortingsperiode evaluere gjeldende straffebestemmelser om terrorvirksomhet med sikte på å avklare om bestemmelsene har virket etter hensikten.»

Vi kommer til å stemme for dette forslaget. Det gjør vi ut fra den erfaring vi har med hvordan gjeldende bestemmelser er blitt vurdert i rettsinstanser til nå. Ganske spesifikt sikter jeg her til hva rettens begrunnelse var da det ble skutt mot den jødiske synagogen, knyttet til om dette var terrorvirksomhet eller ikke. Det fant retten at det ikke var, visstnok fordi man da kunne henvise til at den jødiske menigheten ikke var en stor nok gruppering i forhold til det retten mener at lovgiver har antatt er nødvendig for at man skal kunne rammes av de gjeldende terrorparagrafer. Vi får se om dette blir stående.

Uansett stiller jeg et stort spørsmål ved om de vedtatte paragrafer knyttet til dette, virker etter sin hensikt, og da er det like greit å være føre var, som jeg oppfatter at Fremskrittspartiet er med sitt forslag, og få en rask evaluering dersom det resultatet som hittil har kommet i forhold til disse paragrafer og hendelser, skulle bli stående.

André Oktay Dahl (H) [18:31:26]: Høyre støtter også innstillingen. Vi vil også varsle at vi vil støtte Fremskrittspartiets forslag når det kommer til behandling i Stortinget. Det er viktig at Stortinget har en hånd på rattet i denne type spørsmål.

Nå stoler Høyre på statsrådens prinsipielle og pragmatiske holdning i disse spørsmålene, men det er samtidig viktig for oss å understreke at dette er en type parlamentarisk prinsipielt spørsmål som Stortinget bør få seg forelagt så fort som overhodet mulig. Det er altså ikke det at vi ikke stoler på Regjeringen og regjeringspartiene i disse spørsmålene, men på bakgrunn av det som foregående taler trakk opp om rettsprosesser som vi nå ser foregår, er det viktig for oss at vi får denne evalueringen på et hensiktsmessig tidspunkt. Så dette er egentlig bare et lite push til statsråden og flertallet i håp om at man foretar den type evaluering så raskt som overhodet mulig.

For det er grunn til å si, og det har jeg sagt her før, at når det gjelder denne type spørsmål, har vi kanskje hatt en tendens til å klippe og lime litt fra andre land. Andre land har kanskje i større grad enn oss latt seg styre av frykt. Det har vi heldigvis ikke gjort ennå. Men det er samtidig viktig for oss ikke ved en eventuell senere situasjon å tro at bare vi vedtar noen lovendringer, så blir alt bra, og at vi mister det prinsipielle grunnsynet som har ligget til grunn for de lovparagrafene vi har. Det er viktig at vi har en grunnleggende gjennomgang av det også i denne salen, og ikke venter til den negative utviklingen eventuelt har innhentet oss, og det blir en helt annen stemning ute som gjør at vi kanskje ved en senere anledning fatter overilte vedtak som gjør situasjonen mindre trygg. Det er det jo ingen av oss som ønsker.

Akhtar Chaudhry (SV) [18:33:33]: Terror mot uskyldige mennesker er kanskje vår tids største utfordring etter klimautfordringene og miljøutfordringene. India ble forleden rammet av helt avskyelige terrorhandlinger. Det ble

utløst en bombe i Pakistan i dag, skjønte jeg, og flere mennesker døde. For en måned siden gikk et hotell i lufta i Pakistan. Bali har opplevd det, London har opplevd det, Madrid har opplevd det – mange andre byer rundt omkring i verden har opplevd det. Demokratiske og åpne samfunn er veldig sårbare for disse avskyelige handlingene.

På en større skala har vi sett at terroren har fått herje i Rwanda, og nå i Kongo. Jeg var forleden i Bosnia, og da jeg stod i Srebrenica, der 7 000–8 000 mennesker er begravd, og hvor 4 000 ble slaktet i løpet av kort tid, tenkte jeg: Hvordan kunne det skje? Hvordan kunne det skje at terroren fikk frie tøyler, og at det kom til et nivå hvor så mange mennesker ble slaktet i løpet av så kort tid? Da tenkte jeg: Noen må på et eller annet tidspunkt ha begynt, noen må ha sagt at sånn bør det gjøres, noen må ha oppfordret noen, og noen må etter hvert ha gitt opplæring i å utføre avskyelige handlinger mot mennesker. Derfor er jeg veldig glad for at Regjeringen har fremmet dette lovforslaget, som skjerper fokuset, og som gjør både opplæring, oppfordring og andre beskjeftigelser i forbindelse med terror straffbart.

Vi håper at dette blir vårt bidrag til å beskytte det norske samfunnet, men ikke minst til å motvirke terror på verdensbasis.

Statsråd Knut Storberget [18:36:00]: Kampen mot terrorkriminalitet har for både den forrige regjering og den nåværende gått langs tre akser: For det første at man får et lovverk som dekker de typer forbrytelser vi her snakker om, terrorhandlinger, definisjonen av terror. Foregående taler var inne på krigsforbrytelser, som vel også er omfattet av den revisjonen som ble foretatt i vår. Dette er et forslag som bidrar til at vi får et lovverk som dekker og definerer terror, men som også dekker hele handlingsforløpet.

Jeg mener at det er viktig at vi får dette på plass sammen med de to andre forholdene som er viktige når det gjelder kampen mot terrorkriminalitet. Det ene er at man har tilstrekkelige metoder med henblikk på å avdekke straffbare forhold i etterforskningssammenheng, men også i forebyggende øyemed, og det siste er spørsmålet om ressurser. Og der er det jo sånn at i det budsjettet vi nå har vedtatt, styrker vi bl.a. PST med 25 mill. kr. Det har også vært en løpende ressursstyrking av PST som jeg tror er veldig viktig.

Med denne lovsaken får Norge et regelverk som innebærer at vi i nær framtid kan ratifisere Europarådets konvensjon av 16. mai 2005 om forebygging av terrorisme. Jeg er glad for at komiteen har sluttet seg til forslaget om at dagens straffelov skal få en ny bestemmelse om straff for oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger. Det ligger et sterkt forebyggende element i det. Den nye straffeloven har allerede en tilsvarende bestemmelse, men det vil ta noe tid før den kan settes ut i livet. Dette lovforslaget gjør det mulig å ratifisere konvensjonen uavhengig av den nye straffeloven, og forslaget gir oss det samme strafferettslige vernet mot terrorisme som vil ligge i den nye straffeloven.

Oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger rammes i stor grad av gjeldende straffelov, bl.a. fordi slik aktivitet kan ses som straffbar medvirkning til terrorhandlinger. Men straffansvaret etter dagens regler går ikke

like langt som det som ligger i lovforslaget. Forskjellen er dels at den nye regelen ikke stiller samme krav om tilknytning til konkrete terrorhandlinger, og dels at medvirkning til oppfordring, rekruttering og opplæring nå gjøres straffbart.

Det er visse forskjeller i utformingen av forslaget til den nye bestemmelsen i straffeloven og den parallelle, allerede vedtatte § 136 i straffeloven av 2005. En av forskjellene er at forslaget angir at medvirkning er straffbart, mens § 136 ikke nevner medvirkning. Ulikhetene i utformingen har stort sett lovtekniske forklaringer. Mens straffeloven av 2005 inneholder en generell bestemmelse om at medvirkning er straffbart når ikke annet er bestemt, følger det etter dagens lov særskilt av det enkelte straffebud om medvirkning er straffbart.

Proposisjonen inneholder ikke forslag om endringer i reglene om politiets metodebruk og adgang til tvangsmidler under etterforskningen. Men den nye straffebestemmelsen skal etter forslaget omfattes av oppregningen i politiloven av hvilke oppgaver som hører inn under Politiets sikkerhetstjeneste, PST. Forslaget innebærer at ansvaret for saker om oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger vil ligge til PST.

Så til slutt: Representanten André Oktay Dahl nevnte at noe av lovgivningen kunne bære preg av å klippe og lime, og han nevnte også noe om å være styrt av frykt. Jeg vil ikke være så brutal mot den forrige regjering. Jeg mener at lovgivningen ikke bar preg av å klippe og lime, og den bar slett ikke preg av frykt. Det som var flott med behandlingen i forrige stortingsperiode, og også nå, er at man i Norge tok seg tid til å behandle disse reglene, både når det gjaldt spørsmålet om straffebestemmelser og ikke minst når det gjaldt metodebruken, som ikke ble behandlet umiddelbart etter det som skjedde i New York i 2001. Man tok seg tid, og man tok seg også anledning til å høre både på opposisjonen og på innspillet fra bl.a. Riksadvokaten. Det gjør at det lovverket vi har i Norge i dag, både når det gjelder metode og straffelovgivning materielt sett representerer moderat bruk av strafferettens mekanismer. Det representerer også et uttrykk for at dette er kriminalitet som skal bekjempes med strafferettens virkemidler og med den rettsikkerheten som ligger til det.

Når det er sagt, mener jeg at de utfordringer som Fremskrittspartiet i sitt forslag peker på når det gjelder spørsmålet om å evaluere, først og fremst ligger på metodebruk. Der har jo Regjeringa, som kjent, et arbeid på gang for å evaluere metodesituasjonen. Det er det viktige. Det å evaluere bruken av konkrete straffeparagrafer ville være problemstillinger vi etter min mening vil kunne stå overfor når det gjelder de fleste straffebud – om de er hensiktsmessige. Der må det etter min mening skje en løpende vurdering av om straffeloven er hensiktsmessig. Det gjelder alle straffebud. Det vil også gjelde den nye straffeloven som blir vedtatt, at man hele tida er på vakt med tanke på dette. Jeg mener derfor at departementet og Regjeringa løpende må vurdere om det er behov for ytterligere endringer i lovverket, om loven fungerer godt nok. I så måte kan jeg i hvert fall love forslagsstiller at det lovverket vi nå vedtar, vil vi også følge nøye for å sikre at det funge-

rer slik som vi mener det skal fungere. I den grad det er behov for reparasjon, skal vi ikke nøle med det.

André Oktay Dahl (H) [18:41:52]: Det er mulig jeg uttrykte meg klønete. Jeg mente ikke at norske myndigheter og Regjeringen har håndtert dette dårlig. Det jeg har sagt, er at en del land kan ha latt seg styre av frykt, og da har det vært viktig at vi har hatt en grundig debatt i det norske storting for at ikke det samme skulle skje her, eller at vi skulle la oss rive med av verden rundt oss. Men samtidig er det viktig å understreke i forhold til den grundige debatten man hadde da, at hvis noe ytre skjer, kan debatten fort bli mindre grundig neste gang. Det er bakgrunnen for at jeg vil vite at det regelverket vi har, i likhet med metodene som er tatt opp, skal behandles på en skikkelig måte, også ved at Stortinget har en hånd på rattet – at vi har viktige prinsipielle debatter senere, før evalueringen av metodebruken foreligger.

Det er altså ikke noe poeng for oss å si at verken foregående eller nåværende regjering ikke har diskutert dette prinsipielt og skikkelig. Det har man gjort. Men poenget er at den konsensusen fort kan bli utfordret hvis man ikke fra Stortingets side har hånden på rattet hele tiden, og sørger for en kontinuerlig vurdering av disse bestemmelsene, som vi får håpe vi får brukt minst mulig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 148)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Odelstinget skal da votere i sakene nr. 1–4.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tiltak som ivaretar arbeidstageres behov for informasjon om hvilke rettigheter de har og hvor de kan henvende seg når de føler seg uberettiget overvåket av arbeidsgiver.»

Dette forslaget blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i personopplysningsloven mv.
(forskriftshjemmel, overtredelsesgebyr og innkreving
av tvangsmulkt)

I

I lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 3 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om *særskilte former for behandling av personopplysninger*, og om behandling av personopplysninger i særskilte virksomheter eller bransjer.

§ 36 skal lyde:

§ 36 Definisjon

Med fjernsynsovervåking menes vedvarende eller regelmessig gjentatt personovervåking ved hjelp av fjernbetjent eller automatisk virkende fjernsynskamera, fotografiapparat eller lignende apparat.

§ 44 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om unntak fra første til tredje ledd av hensyn til rikets sikkerhet. Kongen kan også gi forskrift om dekning av utgiftene ved *kontroll*.

§ 46 skal lyde:

§ 46 *Overtredelsesgebyr*. Pålegg om endring eller opphør av ulovlige behandlinger

Datatilsynet kan pålegge den som har overtrådt denne loven eller forskrifter i medhold av den, å betale et pengebeløp til statskassen (overtredelsesgebyr) på inntil 10 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser. Et foretak kan ikke ilegges overtredelsesgebyr dersom overtredelsen skyldes forhold utenfor foretakets kontroll.

Ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges, og ved utmålingen, skal det særlig legges vekt på

- a) *hvor alvorlig overtredelsen har krenket de interesser loven verner,*
- b) *graden av skyld,*
- c) *om overtrederen ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen,*
- d) *om overtredelsen er begått for å fremme overtrederens interesser,*
- e) *om overtrederen har hatt eller kunne ha oppnådd noen fordel ved overtredelsen,*
- f) *om det foreligger gjentakelse,*
- g) *om andre reaksjoner som følge av overtredelsen blir ilagt overtrederen eller noen som har handlet på vegne av denne, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt straff og*
- h) *overtrederens økonomiske evne.*

Oppfyllelsesfristen er 4 uker etter at vedtaket om overtredelsesgebyr er endelig. Dersom et vedtak om overtredelsesgebyr bringes inn for en domstol, kan den prøve alle sider av saken.

Datatilsynet kan gi pålegg om at behandling av personopplysninger i strid med bestemmelser i eller i medhold av denne loven skal opphøre, eller stille vilkår som må være oppfylt for at behandlingen skal være i samsvar med loven.

Ny § 47 a skal lyde:

§ 47 a *Innkreving av refusjonskrav, overtredelsesgebyr og tvangsmulkt*

Refusjonskrav som nevnt i § 44, overtredelsesgebyr etter § 46 og tvangsmulkt etter § 47 er tvangsgrunnlag for utlegg.

Når Statens innkrevingsentral er pålagt å innkreve krav som nevnt i første ledd, kan kravene innkreves ved trekk i lønn og andre lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2-7. Innkrevingsentralen kan også innkreve gebyrene og avgiftene ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på Innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-9 første ledd.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 9-5 skal lyde:

§ 9-5 Innsyn i arbeidstakers e-post mv.

Arbeidsgivers rett til innsyn i arbeidstakers e-post mv. reguleres i forskrift gitt i medhold av personopplysningsloven § 3 fjerde ledd første punktum.

III

Loven trer i kraft straks. Overtredelsesgebyr etter § 46 kan bare ilegges for lovovertridelser begått etter at loven trådte i kraft.

Presidenten: Det votes først over komiteens innstilling I og III og deretter alternativt mellom komiteens innstilling II og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Ny § 9-15 skal lyde:

Ny § 9-15 Arbeidsmiljøloven

Innsyn i arbeidstakers e-postkasse mv.

Departementet kan gi forskrift om arbeidsgiverens rett til innsyn i arbeidstakers e-postkasse, personlige område i virksomhetens datanettverk og andre elektroniske kommunikasjonsmedier eller elektronisk utstyr som arbeidsgiver har stilt til arbeidstakerens disposisjon.»

Votering:

1. Komiteens innstilling I og III bifaltes enstemmig.
2. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling II og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 59 mot 18 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.50.08)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag, forslagene nr. 1 og 2, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå og vurdere å innføre endringer slik at livsarvinger etter avdøde gis lik rett til arv som gjenlevende ektefelle, jf. arveloven § 6 første ledd annet punktum.»

Dette forslaget blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Presidenten vil først la votere over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Arveloven § 28b første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Om arven etter avdøde er mindre enn 8 ganger grunnbeløpet i folketrygden, har samboeren likevel bare rett til halvparten av arven når det er livsarvinger, slik at livsarvingene deler den andre halvparten likt mellom seg.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 59 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.50.55)

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i arveloven mv. (arv og uskifte for samboere)

I

I lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel III skal lyde:

Kapittel III. Rett til uskifte på grunnlag av ekteskap

§ 24 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Ein arving kan òg krevje skifte av buet når den attlevande ektemaken inngår sambuarskap (jf. § 28 a) og sam-

buarskapet har vart i meir enn to år, eller sambuarane har, har hatt eller ventar barn saman.

Etter § 28 skal nytt kapittel III A med §§ 28 a til 28 g lyde:

Kapittel III A. Rett til arv og uskifte på grunnlag av sambuarskap

§ 28 a Med sambuarskap i lova her reknar ein at to personar over 18 år, som korkje er gift, registrert partner eller sambuar med andre, lever saman i eit ekteskapsliknande forhold.

Eit sambuarskap kan liggje føre jamvel om partane for ei tid bur frå kvarandre på grunn av utdanning, arbeid, sjukdom, opphald på institusjon eller andre liknande omstende. Ein reknar det ikkje som sambuarskap når to personar som etter ekteskapslova § 3 ikkje kan inngå ekteskap, lever saman.

Ein sambuar er etter denne lova kvar ein som lever i sambuarskap etter første, jf. andre ledd.

§ 28 b Den som var sambuar med den avdøde ved dødsfallet og har, har hatt eller ventar barn med den avdøde, har rett til arv svarande til 4 gonger grunnbeløpet i folketrygda ved dødsfallet, jamvel om det er livsarvingar etter arvelataren. Same retten til arv utan omsyn til livsarvingar har også den som har vore sambuar med den avdøde i minst dei siste fem åra før dødsfallet, dersom den avdøde har fastsett det i testament.

Sambuaren sin rett til arv etter første ledd første punktum kan berre avgrensast ved testament som han eller ho har fått kunnskap om før arvelataren døydde. Vilkåret om at den attlevande sambuaren må ha fått kunnskap om testamentet, gjeld likevel ikkje dersom det var umogeleg eller det etter tilhøva ville vere urimeleg vanskeleg å varsle han eller henne.

Nyttar ein sambuar retten til uskifte etter § 28 c, skal det berre reknast med arv frå den førstavdøde til den lengstlevande sambuaren etter første ledd dersom uskiftebuet blir skift med dei andre arvingane til den førstavdøde medan den lengstlevande sambuaren lever.

§ 28 c Den som var sambuar med den avdøde ved dødsfallet, og som har, har hatt eller ventar barn med den avdøde, har rett til å ta over følgjande eigedelar som den avdøde åtte, uskift med den avdøde sine andre arvingar etter lova

- a) felles bustad og innbu,
- b) bil og fritidseigedom med innbu som tente til felles bruk for sambuarane.

Den attlevande kan på same vis ta over også andre eigedelar uskift enn dei som er nemnde i første punktum, dersom det er fastsett i testament eller arvingane samtykkjer.

Har den avdøde særskilt livsarving, gjeld § 10 tilsvarande for uskifterett etter første ledd. Den attlevande kan ikkje ta over eigedelar uskift etter første ledd dersom han eller ho allereie sit i uskift bu etter ein tidlegare sambuar eller ektemake. Dersom den avdøde sat i uskift bu etter ein tidlegare sambuar eller ektemake, kan den attlevande heller ikkje ta over eigedelar frå det første uskiftebuet før dette buet er skift.

Sambuaren sin rett til å sitte i uskifte kan berre avgrensast ved testament som han eller ho har fått kunnskap om før arvelataren døydde. Vilkåret om at den attlevande sambuaren må ha fått kunnskap om testamentet, gjeld likevel ikkje dersom det var umogeleg eller det etter tilhøva ville vere urimeleg vanskeleg å varsle han eller henne.

Alt den attlevande sambuaren er eller blir eigar av som høyrer naturleg saman med dei eigedelane han eller ho har tatt over uskift, går inn i uskiftebuet.

§ 28 d Den attlevande sambuaren som tar over eigedelar uskift etter § 28 c, blir personleg ansvarleg for skyldnader som kvilte på den avdøde. Han eller ho kan utferde proklama etter kapittel 12 i skiftelova.

§ 28 e Ved skifte mellom arvingane til den førstavdøde og den lengstlevande eller arvingane til den lengstlevande skal uskiftebuet delast i høve til verdien av kvar av sambuarane sine eigedelar i uskiftebuet på den tida då uskiftet tok til. Blir buet skift medan den lengstlevande sambuaren lever, har den lengstlevande sambuaren rett til arv etter § 28 b i tillegg til sin eigen part. Skiftelova kapittel 10 gjeld tilsvarande, med unntak av § 63 andre og tredje ledd.

§ 28 f Reglane i kapittel III gjeld så langt dei høver for uskifte på grunnlag av sambuarskap. Der det er gitt særlege reglar for ektepar med særlege, gjeld reglane for særlege.

§ 28 g Ein attlevande sambuar som vil nytte retten til uskifte, skal innan 60 dagar etter dødsfallet, jf. skiftelova § 81, sende melding til tingretten med opplysing om namn og alder på arvingane og om opphaldsstaden deira og dessutan ei summarisk oppgåve over eigedelar og gjeld for seg sjølv og for den avdøde sambuaren. Den attlevande sambuaren og arvingane kan gjere avtale om verditilhøvet av eigedelane i uskiftebuet etter den avdøde og den attlevande, jf. § 28 e første punktum, som skal leggjast ved meldinga til tingretten. Har det ikkje late seg gjera å få til ein slik avtale, skal den attlevande sambuaren i staden la det bli halde registrering og verdsetjing gjennom tingretten. § 14 andre ledd tredje og fjerde punktum gjeld tilsvarande.

Retten skal skrive ut uskifteattest i samsvar med skiftelova § 89.

Ein sambuar som har rett til å overta eigedelar uskift, kan krevje dei opplysingane som er nødvendige for å vurdere den økonomiske stillinga til den avdøde. For dette formålet kan ein sambuar krevje at likningsstyremaktene gir opplysingar om eller kopi av sjølvmelding og likning for den andre sambuaren. Ein sambuar kan også krevje opplysingar av selskap, føretak eller andre institusjonar som driv finansieringsverksemd eller forsikringsverksemd, og av andre som har midlar til forvaltning. Kongen kan gi forskrifter til utfylling av denne paragrafen.

II

I lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler skal § 15-1 tredje ledd annet punktum lyde:

Satt forsikringstakeren i uskiftet bo *på grunnlag av ek-*

teskap i samsvar med arveloven kapittel III, inngår forsikringssummen i de midler som skal deles likt mellom førsteavdødes og lengstlevendes arvinger, jf arveloven § 26 første ledd første punktum.

III

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

§ 7 bokstav e første ledd første punktum skal lyde:

Hver av brudefolkene skal erklære skriftlig på ære og samvittighet om han eller hun har inngått ekteskap eller registrert partnerskap tidligere, *eller om han eller hun sitter i uskiftet bo etter en tidligere samboer etter arveloven § 28 c.*

§ 8 nytt femte ledd skal lyde:

Første, annet og fjerde ledd gjelder tilsvarende for den som har sittet i uskiftet bo etter en tidligere samboer etter arveloven § 28 c.

Nåværende femte ledd blir nytt sjettedde ledd.

IV

I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring skal § 7-13 tredje ledd første punktum lyde:

Dersom saksøkte er gift eller lever i et ekteskapslignende forhold *som har vart i minst to år, eller hvor samboeren har, har hatt eller venter barn med saksøkte*, kan utlegg tas i en ideell halvdel av felles bolig ervervet under samlivet, hvis ikke et annet eierforhold blir sannsynliggjort.

V

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Reglene i del I gjelder for rett til arv og uskifte etter arvelater som dør etter at loven her er satt i kraft. Endringen i arveloven § 24 gjelder for uskiftebo på grunnlag av ekteskap dersom nytt samboerskap er etablert etter at loven her er satt i kraft.
3. Endringen av ekteskapsloven §§ 7 og 8 i del II gjelder ikke når det er utstedt attest om at ekteskapsvilkårene er prøvd etter ekteskapsloven § 10 før loven her trådte i kraft.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovforslaget vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i aksjelova og allmennaksjelova

I

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) skal § 13-10 nytt fjerde ledd lyde:

(4) Kravene i første og annet ledd gjelder ikke dersom samtlige aksjeeiere i selskapet samtykker til dette.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) skal § 13-10 nytt fjerde ledd lyde:

(4) Kravene i første og annet ledd gjelder ikke dersom samtlige aksjeeiere i selskapene som deltar i fusjonen, samtykker til dette.

III

Lova tek til å gjelde fra den tid Kongen fastset.

Lova gjelder for vedtak om fusjon eller fisjon som generalforsamlinga eller styret treffer etter iverksettninga av lova.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Jan Arild Ellingsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av neste stortingsperiode evaluere gjeldende straffebestemmelser om terrorvirksomhet med sikte på å avklare om bestemmelsene har virket etter hensikten.»

Forslaget blir i tråd med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om endring i straffeloven 1902 mv. (straffe-
bud mot oppfordring, rekruttering og opplæring til
terrorhandlinger)

I

I Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 skal ny § 147 c lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) offentlig oppfordrer noen til å iverksette en handling som nevnt i §§ 147 a første eller annet ledd eller 147 b første eller annet ledd med hensikt om slike følger som beskrevet i § 147 a første ledd bokstav a til c, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144,
- b) rekrutterer noen til å begå en handling som nevnt i §§ 147 a første eller annet ledd eller 147 b første eller annet ledd med hensikt om slike følger som beskrevet i § 147 a første ledd bokstav a til c, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144, eller
- c) gir opplæring i metoder eller teknikker som er særlig egnet til å utføre eller bidra til utførelsen av en handling som nevnt i §§ 147 a første eller annet ledd eller 147 b første eller annet ledd, med hensikt om slike følger som beskrevet i § 147 a første ledd bokstav a til c, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144, med forsett om at ferdighetene skal brukes til dette.

Består handlingen i fremsettelse av et budskap, er den også offentlig når budskapet er fremsatt på en måte som gjør det egnet til å nå et større antall personer.

Medvirkning straffes på samme måte.

II

I lov om politiet (politiloven) 4. august 1995 nr. 53 skal § 17 b første ledd nr. 5 første punktum lyde:

5. sabotasje og politisk motivert vold eller tvang, eller overtredelser av straffeloven §§ 147 a, 147 b og 147 c.

III

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovforslaget vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r. 5 [18:52:30]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Ber noen om ordet før møtet heves? – Så har ikke skjedd, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 18.52.
